Martina Halászová, Bratislava / r. 1980

Katedrála bez modlitieb

Suterén ležal hlboko pod starou kamennou budovou. Chlad sa držal medzi stĺpmi aj v lete a kroky sa vracali v tlmenej ozvene. Hana mala občas pocit, že to miesto je ako katedrála bez modlitieb. Pre ňu sa svet končil pri schodoch vedúcich dolu.

Sem sa z mesta dostávalo už len vzdialené dunenie a ozveny vecí, ktoré sa stali hore.

Hana si natiahla tenké latexové rukavice. Vzala sponkovačku. Na stole pred ňou ležala truhla z borovice. Jej práca začínala tam, kde už nebolo potrebné nič vysvetľovať. Vzala satén a prstami ho napla na vnútro truhly. Každý záhyb musel sedieť presne tam, kde mal.

Cvak.

Kov prenikol do dreva.

Cvak.

Podobný zvuk vydali dvere vtedy, pred tromi rokmi, keď syn odišiel z bytu. Sedela potom ešte dlho v obývačke a čakala, že sa vráti aspoň po nabíjačku, alebo čokoľvek iné. Nevrátil sa.

Slová sú ako zbrane – zraňujú, klamú a zostávajú visieť vo vzduchu. Ale tu dole nezostávalo nič otvorené.

Kov pántov zaškrípal v tichu. Zriadenec vtlačil do miestnosti vozík s telom prikrytým plachtou. Kolesá prešli po betóne a zastali pri stole. Navrchu ležala igelitová taška stiahnutá uzlom.

„Nový príjem," povedal kolega bez toho, aby zdvihol zrak.

Hana podišla k vozíku, zobrala tašku a otvorila ju. Vo vnútri bol vlnený sveter. Ručne pletený, s modrým vzorom a chybou v jednom očku na ľavom rukáve.

Ten sveter poznala.

Plietla ho svojmu synovi pred odchodom na vysokú školu. Sedel v kuchyni a rozprával, zatiaľ čo ona počítala očká. Nepamätala si už, o čom hovoril. Len to, že to bolo naposledy, čo spolu dokázali hovoriť pokojne.

Pocítila, ako jej suterénny chlad preniká až do kostí. Ruky v rukaviciach sa začali potiť.

Vôňa jeho vlasov sa vrátila bez varovania, hneď po nej obraz toho večera, keď tresol dverami a už ho nevidela. A potom ticho. Ticho, ktoré si nepamätala, že si pamätá.

Stála nad vozíkom so sponkovačkou v ruke.

„Kto ho priniesol?“ spýtala sa, kým jej v hrudi rástol krik, ktorý nevedela vypustiť.

„Nikto,“ odpovedal kolega. „Toto mal pod hlavou. Našli ho na stanici pred dvoma dňami. Doklady nemal.“

Kolega odišiel. Kov dverí zaškrípal. Hana zostala sama.

Položila sponkovačku na stôl a chvíľu stála bez pohybu. Pristúpila k vozíku a odhrnula plachtu, aby naposledy uvidela synovu tvár.

Zadržala dych. Na vozíku ležal cudzí muž. O desať rokov starší, s inou líniou sánky a jazvou nad obočím, ktorú jej syn nikdy nemal.

Nebol to on.

Ten sveter, monument jej materstva, mal na sebe niekto úplne iný. Možno ho syn dal kamarátovi, možno ho predal, alebo ho jednoducho stratil. Hana stála nad mŕtvym a v rukách zvierala vlnu, ktorú poznala.

Za tie roky sa naučila veriť predmetom viac než slovám. Vedela z nich vyčítať, či mal človek niekoho pri sebe, keď prišiel jeho čas, alebo odchádzal sám. Prezrádzali viac o tých, ktorí zostali, než o tých, ktorým patrili.

Tentoraz však predmet nepovedal nič. Sveter v jej rukách nepatril nikomu, koho by si vedela zaradiť.

Pomaly sa zohla a muža obliekla do synovho svetra. Potom podišla k dverám a privolala kolegu späť. Bez slova vošiel a telo preložili do pripravenej borovicovej truhly. Uložili ho na biely satén. Hana znova zobrala sponkovačku.

Cvak.

Záhyb saténu prekryl modrý rukáv s chybným očkom.

Cvak.

Uzatvorila priestor medzi tým, čo si pamätala, a tým, čo bola pravda. Veko dosadlo na bočnice.

Keď vyšla na ulicu, mesto bolo rovnako hlučné ako predtým. Hana kráčala davom a obchádzala ľudí, ktorí sa niekam ponáhľali. V okoloidúcich mladých mužoch

na okamih videla známe pohyby, ale vždy len na sekundu, než sa stratili v cudzích príbehoch.

Niekde vonku bol jej syn. Možno živý, možno mŕtvy, ale bez svetra, ktorý by ho ochránil pred svetom.

Zastavila sa na križovatke, keď sa zmenilo svetlo. Na stĺpe semaforu sa rozsvietil signál a ozval sa pravidelný kovový tón.

Cvak. Cvak. Cvak.

Kabát si utiahla pevnejšie. Potom pokračovala ďalej. Bolo chladno.